

ceny uhlí zvyšovány (§ 23 čís. 4 tehdy platného cis. nař. ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák.). Dovolatel sám uvádí, že kompensátor při rážel při dalším prodeji kompensačního uhlí k jeho cenám rozdíl mezi vyšší cenou, za kterou sám kompensační maso nakoupil a mezi nižší cenou, za kterou je dolu přenechal. Je-li pravdivým tvrzení žalobcovy, že tento rozdíl činil u něho při 299 tunách uhlí 23.862 Kč 70 h, byl by musil zdražit jednu tunu asi o 80 Kč, nehledě k jeho výdělku. Kompensační uhlí nebylo však určeno pro obchod, nýbrž pro konsumenty, kteří potřebovali uhlí pro sebe a mohli za ně dodat dolům vlastní produkty pro zásobování osazenstva (srov. také rozhodnutí čís. 3517 sb. n. s.). Nicotná smlouva nemá právních účinků, a strany mohou toliko žádati, aby byl obnoven dřívější stav a vráceno vše, co bylo v důsledku smlouvy plněno tak, by podle zásad vyslovených v §§ech 877, 921, 1431, 1435, 1437 a 1447 obč. zák. nebyla jedna strana na úkor druhé strany obohacena. Protože kompensační smlouva, ať se pokládá za smlouvu směnnou, nebo za smlouvu svého druhu, jest smlouvou jedinou a musí býti posuzována jako celek, byla by žalovaná povinna vrátiti jatečný dobytek a žalobce uhlí a obě strany obdrženou úplatu. Avšak maso z jatečného dobytka — pokud žalobce jeho vrácení žádá — bylo žalovanou již dávno spotřebováno a uhlí bylo žalobcem již dávno dále prodáno. Také hospodářské poměry od doby plnění se valně změnily, takže nynější cena masa a uhlí jest jiná, než byla v době plnění. Aby tedy nastalo spravedlivé vyrovnání majetkových přesunů, nestačilo by vrátiti stejné množství zastupitelných věcí téhož druhu, nýbrž musil by žalobce vydati výtěžek, jehož docílil dalším prodejem uhlí a naproti tomu musila by žalovaná nahraditi hodnotu, kterou mělo maso v době jeho spotřebování (§ 1041 obč. zák., obdoba §u 1431 poslední věta obč. zák. a k tomu Ehrenzweig System svazek 2. z roku 1920 str. 671, Krasnopolski-Kafka Obligationsrecht strana 483 a Stubenrauch k §u 1437). Žalobce však výtěžek za 299 tun kompensačního uhlí vrátiti nechce a ani se nezminil, kolik za ně vytěžil. Již z toho důvodu nemůže žádati obnovu předešlého stavu od strany druhé. Mimo to žalobce podle zjištění nižších soudů a podle vlastních dopisů sám dával ještě roku 1922 žalované společnosti příkazy, aby »z jeho požadavku na kompensačním uhlí« byla jednotlivá kvanta dodávána adresátům jím označeným a přijímal toto plnění jako plnění směnné smlouvy z roku 1919, což v úvaze všech okolností případu (§ 863 obč. zák.) nelze vyložit jinak, než že dodávku uhlí — třeba až roku 1922 učiněnou — pokládal za přiměřený ekvivalent za své plnění z roku 1919. Nemůže tedy dodatečně žádati nijakou náhradu. Nižší soudy posoudily tudíž věc po stránce právní správně, když podstatně z týchž důvodů žalobu zamítly.

Čís. 5669.

Byla-li uzavřena zasílatelská smlouva, zákazník však zboží nedodal, jest zasílatel podle obchodní zvyklosti oprávněn domáhati se na něm zaplacení třetiny dovozného.

(Rozh. ze dne 19. ledna 1926, Rv I 1466/25.)

Žalobě, již domáhala se zasílatelská firma na žalované firmě zaplacení jedné třetiny dopravného, ježto žalovaná nedodala zboží ku přepravě, bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Žalující zasílatelská firma uzavřela se žalovanou firmou spediční smlouvu o přepravě zboží vlečnou lodí na Labi. V uzávěrném listu vyhradila si žalobkyně zaplacení jedné třetiny dopravného pro případ, že by žalovaný nedodal zboží ku přepravě. Že žalovaná zboží k přepravě nedodala, není sporno. Vzešel tudíž žalobkyni nárok na náhradu odškodného (Reufracht) a to již dle zjištěné obchodní zvyklosti. Netřeba uvažovati o tom, zdali tu jde o konvenční pokutu dle §u 1336 obč. zák., či o litkup po rozumu §u 909 obč. zák. Spediční smlouva jest svojí povahou smlouvou o dílo ve smyslu §u 1151, druhá věta a §u 1165 a násl. obč. zák. A tu stanoví § 1168 obč. zák., že nedojde-li k provedení díla z důvodů vzešlých na straně objednatelově, přísluší podnikateli přes to smluvená úplata, byl-li k plnění ochoten. Při tom musí si však podnikatel dáti líbiti, by se odpočetlo vše, co ušetřil tím, že k provedení díla nedošlo, aneb čeho získal jiným opatřením, pokud se týče, co mu ušlo proto, že takového opatření neučinil. Zjištění těchto srážek vyžaduje však mnohdy obtížných a nákladných šetření. To vedlo patrně k tomu, že se ustálila obchodní zvyklost, dle níž v případě nedodržení smlouvy objednatelem jest tento povinen zaplatiti podnikateli jen určitý zlomek (zde polovici) úplaty smluvené za provedení díla, při čemž zbytek připadá na uvedené srážky aniž by je bylo třeba vůbec neb podrobně zjišťovati. Plyne tedy nárok žalobkynin zásadně již ze samé smlouvy, ovšem s modifikací, podmíněnou obchodní zvyklostí.

Čís. 5670.

Manžel jest bezvýjimečně povinen živiti manželku, rozešli-li se manželé za souhlasu.

Bylo-li však manželské společenství zrušeno svémocně, není manžel povinen poskytovati výživu manželce, prokáže-li, že došlo ke zrušení jediné z viny manželky. Otázka této viny může a musí býti řešena nejen ve sporu o rozvod (rozluku) manželství, nýbrž i ve sporu o placení výživného.

(Rozh. ze dne 19. ledna 1926, Rv I 1504/25.)

Žalobě odděleně žijící manželky proti manželu o placení výživného bylo oběma nižšími soudy vyhověno, odvolacím soudem z těchto důvodů: Obě strany udaly ve sporu souhlasně, že manželství jich nebylo soudně ani rozvedeno, ani rozloučeno. Trvá tedy dosud a jest následkem toho žalovaný povinen manželce poskytovati dle svého jmění slušnou výživu (§ 91 obč. zák.). Této zákonné povinnosti žalo-